



REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
URED PREDsjedNIKA

Broj: Su-II-34/2021-2
Zagreb, 29. travnja 2021.

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE
P.n.gosp.
dr.sc. Ivan Malenica, ministar

Veza Vaša Klasa: 701-01/21-01/887
Urbroj: 514-01/06-21-02

Predmet: Odgovor na pismo ministra pravosuđa i uprave dr.sc. Ivana Malenice u
svezi normativnog okvira kaznenog postupka

Poštovani gospodine ministre,

Na sjednici Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske razmatrana je problematika osiguranja prisutnosti okrivljenika tijekom kaznenog postupka i nakon donošenje presude te nakon objave presude, a povodom Vašeg pisma od 22. travnja 2021.

Nakon rasprave na sjednici Kaznenog odjela održanoj 29. travnja 2021. zaključeno je:

1. Kod osoba s dvojnim državljanstvom država s kojima je Republike Hrvatska sklopila dvostrani ugovor, osiguranje prisutnosti okrivljenika tijekom kaznenog postupka i osiguranje izvršenja kaznene sankcije može se riješiti izmjenama tih ugovora kojima bi se osiguralo izručenje ili puno izvršenje izrečenih kazni.
2. U odnosu na zakonodavna rješenja treba navesti sljedeće.

Ako je određen istražni zatvor i ako se okrivljenik nalazi u istražnom zatvoru, onda je prisutnost okrivljenika osigurana. Ta najstroža mjera može biti zamijenjena mjerom opreza za koju moraju postojati zakonom predviđeni uvjeti za istražni zatvor. Mjera opreza ima za posljedicu zabranu napuštanja područja Republike Hrvatske (zabrana napuštanja boravišta, članak 98. stavak 2. točka 1. u vezi s člankom 99. stavkom 1. ZKP/08.). Pritom bi, radi isključenja mogućnosti bijega nakon pravomoćnosti presude, trebalo promijeniti odredbu koja određuje njeno trajanje do izvršnosti presude na način da se odredi da ta mjera opreza traje do upućivanja na izdržavanje kazne zatvora.

No kada ne postoje zakonom strogo predviđeni uvjeti za određivanje istražnog zatvora, tada postojeći normativni okvir nema rješenje situacije u kojoj okrivljenik protiv kojega se vodi kazneni postupak ili koji je nepravomoćno osuđen na kaznu zatvora manju od pet godina ne smije napustiti područje Republike Hrvatske. S druge strane, protiv pravomoćno osuđenog okrivljenika na kaznu zatvora manju od pet godina sada ne može biti određen istražni zatvor pa samim time niti mjera opreza.

3. U praksi se u ovdje pojavljuju dva problema.

3.1. Prvi je problem mogućnost bijega okrivljenika u razdoblju između donošenja i objave presude. Taj je problem moguće riješiti samo ekstremnim propisivanjem obveznog istražnog zatvora nakon zaključenja rasprave. Takvo rješenje otvorilo bi mnoge probleme od kojih je najvažniji usklađenost s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i pravom Europske unije.

3.2. Drugi je problem mogućnost bijega okrivljenika nakon donošenja presude kojom je osuđen na kaznu zatvora manju od pet godina. Za tu situaciju moguće je nekoliko zakonodavnih rješenja.

a) Dopuna postojećih mjera opreza zabranom napuštanja područja Republike Hrvatske bez odobrenja suda. Ta mjera bi se izricala kod svake osude na kaznu zatvora manju od pet godina.

b) Mjera zabrane napuštanja područja Republike Hrvatske bez odobrenja suda kao mjera *sui generis*. Ta mjera bi se izricala kod svake osude na kaznu zatvora manju od pet godina.

c) Snižavanje donje granice kazne zatvora kao razloga izricanja obveznog istražnog zatvora sa sadašnjih pet godina na jednu, dvije ili tri godine zatvora.

d) Snižavanje donje granice kazne zatvora kao razloga izricanja obveznog istražnog zatvora sa sadašnjih pet godina na jednu, dvije ili tri godine zatvora, uz mogućnost zamjene tog istražnog zatvora jamstvom ili mjerom zabrane napuštanja područja Republike Hrvatske bez odobrenja suda kada je izrečena kazna zatvora manja od pet godina.

4. Bez obzira na to na koje se rješenje zakonodavac odluči, kod propisivanja mjera kojima se ograničava sloboda kretanja, a koje ne predstavljaju lišenje slobode, potrebno je voditi računa o članku 2. Protokola 4. uz Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, o članku 21. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, članku 45. Povelje o temeljnim pravima Europske unije i Direktiva 2004/38/EZ o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice. Načela iz tih odredbi razrađena su kroz praksu Europskog suda za ljudska prava¹ i Suda Europske unije.² Stoga kod propisivanja i izricanja mjere kojom se zabranjuje napuštanje područja Republike Hrvatske treba voditi računa o ovim standardima:

¹ *Bulea protiv Rumunjske, Battista protiv Italije, Goffi protiv Italije, Fedorov i Fedorova protiv Rusije, Antonenko i drugi protiv Ukrajine.*

² C-33/07., *Jipa*.

- mjera treba služiti legitimnom cilju (vođenje kaznenog postupka i izvršenje kaznene sankcije su legitimni ciljevi),
- mjera treba biti određena zakonom,
- mjera treba biti nužna u demokratskom društvu, a pritom:
 - svako ograničenje prava napuštanja zemlje mora biti opravdano i razmjerno, za cijelo vrijeme njena trajanja,
 - opseg preispitivanja mora biti takav da sud uzme u obzir sve odlučne činitelje
 - mjera mora biti redovno preispitivana
 - ne smije proteći dulje vrijeme bez preispitivanja
 - mjera može postati nerazmjerna ako se automatski produljuje
- mjeru treba izricati sud vodeći računa o okolnostima svakog pojedinog predmeta (jedno od mjerila je „osobno ponašanje okrivljenika“),
- automatsko izricanje je dvojbeno, osim ocjene o konkretnim okolnostima treba postojati mogućnost putovanja u inozemstvo uz dopuštenje suda
- trajanje mjere mora biti razmjerno legitimnom cilju
- svaka odluka suda o mjeri treba biti obrazložena i podložna drugostupanjskoj kontroli.

S poštovanjem,



PREDSJEDNIK

Đuro Sessa